Nr. 2 1938 m. gegužės 13 d. I metai.

VARPELIS

„AIDO“ PRIEDAS VAIKAMS

SKAMBĖK, „VARPELI“!

Skambėk, „Varpeli“,
Po mūsų šalį, —
Klausysime tavo balso gražaus.
Mums jaunas rytas
Jau vėl nušvitęs, —
Mes sakėm, giedresnės dienos išauš.

Skambėk, „Varpeli“,
Po brangią šalį, —
Te aidas plaukia žaibo greičiu,
Kur artojėlis,
Su saule kėlęs,
Nemaža išaręs dirvų plačių...

Skambėk, „Varpeli“,
Po visą šalį,
Žadink lietuvį, kad neužmigtų:
Tedirba, triūsia,
Laimingas būsiąs...
Skambink, „Varpeli“! Mums draugas — tu!

V. Kuolaitis.

KUN. TUMAS - VAIŽGANTAS

Šių metų balandžio 29 d. suėjo lygiai 5 metai, kaip mirė visų mylimas ir gerbiamas *kun. Tumas-Vaižgantas*. Tai buvo didelis mūsų rašytojas, vienas didžiųjų mūsų

KUN. TUMAS - VAIŽGANTAS

gražiosios ateities kūrėjų. Apie jį turėtumėte žinoti ir jūs, mieli „Varpelio" skaitytojai.

Juozas Tumas gimė 1869 metais Malaišių sodžiuje, Svėdasų parapijoje (dabar Lietuvos Valstybėje). Savo vaikystėje jis buvo geras vaikas, labai vikrus, gyvas ir vyresniesiems labai paklusnus. 10 metų jis buvo atiduotas į Kunigiškių pradžios mokyklą. Mokykloje jis mokėsi kuo geriausiai ir per dvi žiemas ją pabaigė. Per 7 metus jis pabaigė Daugavpilio realinę mokyklą ir 1888 metais įstojo į Kauno kunigų seminariją. Seminarijoje jis rado kelis lietuvius klierikus, tikrai pamilusius Lietuvą-tėvynę, ir su jais susidraugavo. Ten pat mokytojavo kun. Kazimieras Jaunius. Jis dar labiau sužadino pas tuos klierikus norą geriau pažinti savo tautos praeitį, jos kalbą. 1893 metais Tumas seminariją pabaigė ir lapkričio 28 d. buvo įšventintas į kunigus.

Tuomet rusai buvo uždraudę mums turėti savo spaudą. Knygas ir laikraščius reikėjo gabentis iš Prūsų. Kunigas Tumas, besidarbuodamas parapijose, dėjo visas pastangas, kad tų knygų ir laikraščių žmonėms kuo daugiausia iš Prūsų atgabenti. Jis pats daug rašė į Prusuose leidžiamus laikraščius, pagaliau, 1896 metais su kitais kunigais įsteigė naują laikraštį „Tėvynės Sargą". Greitai rusų žandarai pastebėjo, kam darbuojasi kun. Tumas, ir pasirūpino, kad jis būtų nukeltas į mažą parapiją, į tolimą Žemaitijos užkampį. Jie manė tokiu būdu palaužti jo gražius sumanymus. Ne toks buvo kun. Tumas! Jis, ir užkampyje būdamas, nenuleido rankų ir dar uoliau

darbavosi savo brolių tautiečių labui.

1904 metais lietuviai išsikovojo spaudą — galėjo savo kalba leisti knygas ir laikraščius. Vilniuje pradėjo eiti „Vilniaus Žinios". Jų leidėjas Petras Vileišis pasikvietė kun. Tumą tą laikraštį vesti. Kai „Vilniaus Žinios" sustojo ėjusios, jis su dabartiniu Lietuvos Respublikos Prezidentu Antanu Smetona įsteigė „Vilties" laikraštį. Tada kun. Tumui teko daug ir plačiai dirbti ne tik laikraščiuose, bet ir įvairiose draugijose.

1910 metais kun. Tumas iš Vilniaus išvažiavo. Kilus Didžiajam karui, jis su kitais tremtiniais gyveno Rusijoje ir daug pasidarbavo jiems. 1917 m. sugrįžo Vilniun ir vėl pradėjo darbuotis laikraščiuose. 1920 m. apsigyveno Kaune, jame ir mirė.

Kun. Tumas paliko mums labai daug savo raštų, kurie surinkti į 20 nemažų knygų. Rašė jis ir mažiems vaikams. Jo gražioje knygoje, pavadintoje „Vaižganto Gyvulėliai", labai gražiai aprašyta gamta, paukšteliai, įvairūs gyvulėliai. Kai tą knygą skaitai, taip ir junti, kaip didžiai kun. Tumas mylėjo pavasario paukštukus, namų gyvulėlius, net kurmius su lūšimis, skruzdes, žiogus, Dievo karvytes.

Kun. Tumas turėjo savo slapyvardę — *Vaižgantas*. Ją jis mėgo ir ja pasirašinėdavo savo raštus ir net laiškus. Prie šios slapyvardės ir mes pripratome. Kas ištaria žodį „Tumas", tas pabaigia žodžiu — „Vaižgantas".

Tai toks buvo Tumas-Vaižgantas, nenuilstamas savo tautos darbininkas, kuris visur buvo pirmutinis. Už tai jį visi mylėjo, visi gerbė, jo klausė. Ir tikrai, jis vyresniems buvo vadas, jauniems — draugas.

PAVASARIS

Štai pavasaris ateina,
Neša mums džiaugsmų.
Parskrenda paukšteliai
Iš šiltų kraštų.

Jie parskridę čiulba,
Krauna lizdelius,
Deda kiaušinėlius,
Peri vaikelius.

Sodai sužaliavo,
Pradeda žydėt:
Jaunos lietuvaitės
Ima rūtas sėt.

Sėja žalias rūtas,
Ravi eželes,
Gražios ir linksmutės
Traukia daineles.

Žmonės darbininkai
Triūsia po laukus,
Jauni artojėliai
Plėšia dirvonus.

E. Šlepštytė.

Jei pirksi dovanų

Jei tu kada man pirksi
Kokių nors dovanų, —
Nepirk tiktai saldainių,
Nepirk man nei žaislų.

Nupirk verčiau knygelę —
Tai dovana brangi:
Ji niekuomet negenda,
Ji visuomet graži.

Ji moko, kaip gyventi
Ir teikia daug žinių...
Nupirk verčiau knygelę,
Jei pirksi dovanų.

P. Legas.

Kluonas ir svirnas

Susirinko visa šeima žvirblelių po palėpe ir šnekučiuojasi. Senas žvirblis-tėvelis ir sako savo vaikučiams:

— Čir! čir! čir! Klausykite! Badu nemirsime! Mačiau po loviu avižas išbarstytas. Reikia jos surinkti! Pasidarykime atsargą visai žiemai!

— Čir! čir! čir! — čiulba visa šeimyna iš džiaugsmo.— Jau badas mums negresia ir žiema nebaisi.

Paskui, žodis po žodžio, ir nutarė žvirbleliai pasistatyti kluoną ir svirną netoli savo lizdo, kad kas nepavogtų iš jų surinktų grūdų.

Visi stojo darban. Nuo ryto darbas eina įtemptai. Žvirbleliai tik sukas, tik skraido. Tėvas įsakymus duoda:

— Atneškite balkėms ilgų ruginių šiaudų! Vinims atneškite dagilių dyglių! Tiktai nesusibadykite sau snapelių, nes tuomet nebegalėsite dirbti.

— Čir! čir! čir! Per visą dieną žvirbleliai mažą kluonelį ir svirną statė, kad žiemą nereikėtų badas kęsti. Vakare darbas buvo baigtas. Žvirblis-tėvas savo šeimyną lizdelin pasišaukė.

— Čir! čir! čir! — sako. — Ačiū jums, vaikeliai! Esu labai linksmas, kad jūs taip sutartinai mokate dirbti. Atminkite, kad vienybėje ir sutarime galima didžiausi darbai nuveikti.

M. Č.

Piemenėlis

Kyla, kyla saulė
Užu žalio miško.
Rausvas gėlės žiedas
Deimantais nutiško.

Krūmuose ir soduos
Paukščių dainos plauko.
Piemenėlis varos
Gyvulius į lauką.

Veršiai su ėriukais
Šoka ukum-bukum.
— Ei, ralio, karvytės,
Į lankas pasukam...

Žalos karvės glemžia
Gardžią pievos žolę.
Piemenėlis traukia:
— Ram-tra-dry-lia-olia...

Tai smagu ganyti,
Tai smagu ant lauko:
Krūmuos ir miškuose
Paukščių giesmės plauko.

Petras Gailiūnas.

KARIŠKAS ARKLYS

Jojo kavalerijos pulkas per sodžių ir apsinakvojo. Tame sodžiuje gyveno arkliavagis Antanas. Tamsią naktį jis pavogė geriausį arklį ir nuvarė miškan. Kai pulkas išėjo iš sodžiaus, Antanas užšoko ant arklio ir nujojo į tolimesnį miestelį jį parduoti.

Reikėjo Antanui joti per didesnį miestą. Pabijojo jis pasirodyti mieste su pavogtu arkliu, tad pasuko aplinkiniu keliu joti. O tuo metu raitelių būrys rengėsi pradėti savo pratimus.

Sugaudė trimitas. Kai išgirdo trimitą arklys, pasuko jis kareivių pusėn, peršoko per tvorelę ir prisijungė prie jų. Jis su jais sukaliojosi dešinėn, kairėn, ėjo žingsniu, bėgo risčia, šuoliu. O Antanas, įkibęs į pavadį, vos laikėsi balne. Kepurė nukrito nuo galvos, nuo kaktos prakaitas varvėjo dideliais lašais, visi kareiviai žiūrėjo jo pusėn ir vos netrūko juokais.

Pasibaigė kareivių pratimai. Apstojo Antaną karininkai ir kareiviai. Atėjo ir pulko vadas ir paklausė jį, iš kur jis gavo tokį gerą kariškąjį arklį. Antanas sumišo, pradėjo pasakoti, kad pirkęs, bet nesugebėjo nurodyti, pas ką.

Iš Antano atėmė arklį, jį patį suėmė ir atidavė į teismo rankas. Teismas jį smarkiai nubaudė.

Visiems neįtiksi

Viena malūnininkas sumanė parduoti asilą. Jis išvyko miestan ir sūnų pasiėmė su savimi. Susitiko jiedu raitelį.

— Štai keistuoliai, — sako šis: — patys purvu brenda ir negali susiprasti, kad galima raitiems joti.

— Jis tiesą sako, — pagalvojo malūnininkas ir užkėlė sūnų ant asilo.

Netrukus jiedu susitiko žmogų, besėdinti ant vežimo šieno.

— Na, ir sūnus! — nustebo jis. — Pats ant asilo užsirioglino, o tėvas turi pėsčias eiti.

Susigėdino sūnus ir nušoko nuo asilo; užsėdo tėvas.

Keliauna jiedu kilometrą, kitą. Eina ūkininkas su krepšiu obuolių.

— Ar tau, tėvai, neskauda širdies? — klausia jis. — Pats joji ir nematai, kad sūnus vos spėja sekti.

Sustojo malūnininkas ir pasisodino už savęs sūnų. Tik nujojo jiedu apie kilometrą kelio, žiūri: banda avių ganosi ir piemuo prie jų vaikšto. Kai pamatė juodu piemuo, taip ir sušuko:

— Ot begėdžiai! Judu asilą visai užkankinsite!

Nulipo nuo asilo tėvas ir sūnus ir nuėjo pėsti. Sūnus ir klausia tėvą:

— Tėveli, kas daryti, kad visiems galima būtų įtikti? Gal suriškime asilą, užsimeskime ant pečių ir neškime miestan?

— Ne, vaikeli, ir taip neįtiksime, — atsakė malūnininkas. — Geriau darykime taip, kaip sako mums sąžinė, o į žmonių kalbas nekreipkime dėmesio.

Jau miškas nubudo,
Visur taip smagu...
Kur tiktai pažiūri,
Vis žalia, gražu.

Skamba paukščių dainos,
Džiaugiasi gamta,
Vėjelis švelnutis,
Nukrito rasa.

Kaziukas ir batai

Sėdi Kaziukas ant suolo ir galvoja:

— Kas čia padaryti? Kaip čia kam padėti dirbti?

Tuojau pastebėjo kampe purvinus senelio batus. Ištraukė juos vidun pirkios ir nuėjo ieškoti šepečio ir tepalo. Suradęs pradėjo valyti batus. Išvalė senelio batus taip, kad net savo veidą aule, kaip veidrodyje, pamatė.

Įeina pirkion senelis ir tuojau pastebi savo batus. Žiūri į juos ir pažinti negali.

— Ar tai mano batai, ar ne mano? — stebisi senelis.

— Tai Kaziuko darbas, — sako motina. — Kaziukas taip išvalė!

— Jei taip, tai labai man patinka! — giria senelis.

— O, iš mūsų Kaziuko bus geras vyras, nes jau dabar negali be darbo išbūti. O kad visi berniukai ir vyrai būtų tokie sumanūs ir darbštūs, tai ir mūsų gyvenimas visai pakitėtų!

Kaziukas, tai girdėdamas, paraudo iš džiaugsmo. Jis buvo labai patenkintas, kad galėjo padėti seneliui.

M. Č.

EGLE

Aukštagalvė auga
eglė prie pakriūtės,
keleivius apsaugo,
kad griovin negriūtų.
Eglei nuobodu čia:
ta pati vis upė,
vis tie vėjai pučia,
tas pats laukas supė.
Eglė susimąsto:
pasiliksiu aš čia,
vietą nebeprastą
kad vaikams surasčiau!

Ir ant upės veido
iš kankorėžėlio
grūdelius paleido.
Plaukė, kaip pašėlę...
Štai būrys grūdelių
nuplaukė į salą.
Jie smiltyne velias,
klimpsta, kaip į balą!
Peržiemoję šičia,
eglėmis išdygo.
Augdamos bažnyčią
pusamžy prilygo.

Pastatysim namą,
gal teks mums gyventi...
O gal tamsų, mažą,
gal tą dešimtlentį?...

M. Grigonis.

MAINAI

Maudėsi upėje turtingas pirklys, pateko gilion vieton ir pradėjo skęsti. Ėjo šalia senelis vargdienėlis, išgirdo pirklio šauksmą, šoko upėn ir ištraukė skenduolį. Nudžiugo atsipeikėjęs pirklys, nusivedė senelį į savo namus, pavaišino, apdovanojo — davė aukso gabalą kaip arklio galva didumo. Padėkojo senelis pirkliui ir su auksu išėjo namo.

Bekeliaudamas pasitiko jis arklių pirklį, besivarantį miestan visą arklių būrį.

— Sveikas, seneli! Iš kur eini? — užkabino jį pirklys.

— Einu iš miesto, buvau pas turtingąjį pirklį.

— O ką tau pirklys davė? — paklausė šis.

— Aukso gabalą kaip arklio galva didumo, — atsakė senelis.

— Tai išsimainyk geriausį arklį iš mano būrio, — pasiūlė gudruolis.

Senelis sutiko. Išsirinko gražiausį ir geriausį arklį, atidavė už jį pirkliui auksą, padėkojo ir patenkintas nujojo toliau.

Bekeliaudamas pasitiko kitą pirklį, kuris varėsi miestan didžiulę jaučių bandą.

— Sve kas, seneli! Iš kur joji? — užkabino jį ir šis pirklys.

— Iš miesto, buvau pas turtingąjį pirklį, — pasigyrė senis.

— O ką tau pirklys davė?

— Aukso gabalą kaip arklio galva didumo.

— O kur tas auksas?

— Išsimainiau geriausį arklį, kuriuo dabar joju.

— Tai išsimainyk geriausį jautį iš mano bandos.

Senelis sutiko. Išsirinko gražiausį ir geriausį jautį, atidavė už jį pirkliui savo arklį, padėkojo ir patenkintas nusivedė jautį namo.

Bekeliaudamas pasitiko trečią pirklį, besivarantį miestan didžiulę avių kaiminę.

— Sveikas, seneli! Iš kur eini? — užkabino senį ir šis pirklys.

— Iš miesto, buvau pas turtingąjį pirklį.

— O ką tau tas pirklys buvo davęs?

— Aukso gabalą kaip arklio galva didumo.

— O kur tas auksas?
— Išsimainiau arklį.
— O kur tas arklys?
— Išsimainiau jautį, kurį štai veduos.
— Tai išsimainyk jautį už geriausį aviną iš mano kaiminės.
Senelis ir vėl sutiko. Išsirinko gražiausį ir geriausį aviną, pirkliui atidavė savo jautį, dar padėkojo ir patenkintas nuėjo namo.

Bekeliaudamas pasitiko jis vištų pirklį su pilnu vežimu gaidžių ir vištų.
— Sveikas, seni! Iš kur eini?
— Iš miesto, buvau pas turtingąjį pirklį.
— O ką tau tas pirklys davė?
— Aukso gabalą kaip arklio galva didumo.
— O kur tas auksas?
— Išsimainiau arklį.
— O kur tas arklys?
— Išsimainiau jautį.
— O kur tas jautis?
— Išsimainiau aviną ir štai tempiu jį namo.
— Tai išsimainyk gražiausiąją vištelę iš mano vežimo.
Senelis ir dabar sutiko. Išsirinko gražiausiąją vištelę, aviną atidavė vištų pirkliui ir patenkintas nusivarė vištelę namo.
Bekeliaudamas pasitiko pirklį su adatomis, kuris grįžo miestan iš jo kaimo.
— Sveikas, seni! Iš kur eini?
— Iš miesto, buvau pas turtingąjį pirklį.

— O ką tau tas pirklys buvo davęs?
— Aukso gabalą kaip arklio galva didumo.
— O kur tas auksas?
— Išsimainiau arklį.
— O kur tas arklys?
— Išsimainiau jautį.
— O kur tas jautis?
— Išsimainiau aviną.
— O kur tas avinas?
— Išsimainiau šitą štai vištelę.
— Tai išsimainyk geriausiąją adatą.

Senelis sutiko. Išsirinko geriausiąją adatą, atidavė pirkliui vištelę, padėkojo ir nuėjo namo.
Priėjo jis savo sodžių ir sumanė eiti per daržus, kad sutrumpėtų jam kelias. Lipo per tvorą, — ir adatą pametė.
Pamatė iš pirkios jį senelė, iš-

bėgo jį pasitikti, klausia, ko jis beieškąs patvoryje.

— Buvau,—sako senis,—mieste pas turtingąjį pirklį, gavau iš jo aukso gabalą kaip arklio galva didumo, tą auksą išmainininkavau už arklį, arklį — už jautį, jautį — už aviną, aviną — už vištelę, vištelę — už adatą, lipau per tvorą ir ją pamečiau... O gera buvo adata, sakiau, mano skrandą galėsi gerai sulopyti...

— Neaimanuok,—sako senelė,— ačiū Dievui, kad pats gyvas ir sveikas sugrįžai. O be to aukso ir adatos galėsime laimingai gyventi...

Ir nusivedė ji senį pirkion.

Pavasario saulutė

Prieš pavasario saulutę
Linksmai ošia obelis —
Tuoj pavasario saulutė
Ją rausvais žiedais aplis.

Prieš pavasario saulutę
Daigai šypsos pabaliuos,—
Į pavasario saulutę
Greit jie kelsis ir žaliuos!

Prieš pavasario saulutę
Šypsausi linksmai ir aš,
Nes pavasario saulutė
Man marias džiaugsmų atneš.

Jonas Šiožinys.

* * *

**Skikt, ožkelė bėga šuoliais
Tiesiai į pievelę,
— Reikia graužti žalią žolę,
Juk pavasarėlis.
O prigraužusi žolytės,
Pieno daug turėsiu, —
Ir Stasytę ir Onytę
Gardžiai papenėsiu.**

K. Tėma

Gegužės kukuoja

Atėjo pavasaris, atstriksėjo kaip ėriukas per minkštą, vos tik sužaliavusią žolelę, kur tik stato koją—visur stebuklai darosi. Saulė linksmiau danguje nusišypsojo. Vėjas maloniau pradėjo dvelkti. Kutena kutena kartais tas vėjas išbėgusiems vienplaukiams ir vienmarškiniams kūną. Taip gera tada, taip smagu! Vienas vaikučių sykį pasakė:

— Aš norėčiau, kad pavasarėlis būtų amžinai!...

— Vaikuti,—tarė jam tada tėtis, —pavasaris be rudens—tai tuščias aruodas.

— Tai man aruodų! — spyrėsi tada vaikutis.

— Ne, vaikeli,—pamokė jį tėvelis, —tu negerai galvoji. Viskas reikalinga: ir pavasarėlis, ir vasarėlė, ir rudenėlis, ir net žiemužė, nors ši ir šalčiausia kartais būna.

— Tėtušiuk, — tada tik ištarė vaikutis,—aš nenoriu žiemužės, man jos nereikia.

— Vaikuti, be žiemužės ir pavasarėlis nebūtų toks linksmas, smagus ir džiuginąs.

Ir, štai, žiūrėkite! Jau pirmieji pumpurėliai medžių šakelėse sukruto sprogti, jau, nors nežymiai dar, sužaliavo. Toliau—labiau. Jau mažyčiai lapukai skečiasi, kaip vaikučio delnukas, kuriuo jis nori saulytės spindulėlį kaitrųjį pasiekti. Jau tie lapukai visiškai išsiskėtė, pasiplojo prieš saulės spindulėlį ir pasakė jam:

— Tu mus dabar stipriau pakaitink.

O ryto rasa pakibo lengvučiais karolėliais, dar šalta, dar ne toji, kuri žėri gražiausiomis spalvomis, bet jau raselė, jau gaili, jau ėdanti.

Pirmosios gėlytės nusišypsojo saulutei savo žiedelių veidužiais. Jos bailios dar, jos dar nedrąsios. Bet, juo toliau, juo labiau tos gėlytės šypsosi, šviečia kiekviename žingsnyje.

*

Vaikučiai bėgo iš mokyklos. Visi jau basi, nors nuogas kojeles dar gelia nuo nevisiškai įkaitusios žemės, bet jau namie nesidavė motinų įkalbami, kad bent klumpes uždėtų. Sunkios tos klumpės. Sunkios ir kietos. Nugraužė ir nusvėrė jiems kojeles per rudenį ir per žiemą. Dabar — pavasarį norisi jiems bėgti lengvai, kaip tam vėjeliui, kuris švelniais dvelkimais medžių lapelius sušiurena, kaip tai bitutei, kuri savo zvimbimu darbo kelią nužymi. Ir nieko nelieka, tik tysterėjo. Zvimbterėjo. Ir nulėkė. Nematyti nei tos bitutės, nei iš kur, nei kur ji lėkė. Tik tilstąs zvimbimas pasako, kad jau toli toli.

Vaikučiai sustojo ties miškeliu. Mergytės lankstėsi ir atsargiai mažais pirštukais glostė gėlyčių veidelius. Įmanytų, nubučiuotų juos, kad prie pat žemės įstengtų pasilenkti. Bernaičiai sukeliojo švilpynes. Darė šaudykles. Tuo syk pasigirdo staigus sparnais lapenimas. Palinko viena juodalksnio viršūnė, iš kurios pasklido kimus balsas:

— Ku-kū! Ku-kū! Ku-kū!..

Vaikai metė, kas ką turėjo. Visų galvos pakilo į viršų. Visų akys buvo įbestos į tą medį, iš kurio buvo girdėti kukuojanti gegužė. Kiekvienas norėjo pirmas pamatyti.

— Aš jau matau!—rėkė džiaugsmu nenutverdama Onutė. Plojo delnukais, strikčiojo į viršų.

— Kur?—klausė ją Julytė.

Onutė, rankytę ištiesusi, rodė į pačią juodalksnio viršūnę ir šaukė:

— Ana! Ana!

— Tyliau, — sudraudė vienas

bernaitis,—nubaidysite dar. Ji nata baili.

Gegužę matė jau visi. Tyliomis ir smalsiomis akelėmis buvo jon stačiai pasinėrę. Po kokios valandikės Kaziukas ištarė:

— Reikia paklausti, kiek kuris gyvensime metų.

— Gerai, gerai, klausk!

— Gegužėle, gegužėle, kiek aš gyvensiu metelių? Pasakyk.

Tuo tarpu gegužė kiek nutilo, lyg norėdama pagalvoti, kiek kartų turi iškukuoti. Ir vėl pradėjo. Vaikai skaitė, gniauždami saujon po vieną pirštus. Jau abi rankas turėjo užgniaužę, judino kojų pirštais. Ir tų pristigo. O gegužė vis kukavo ir kukavo. Vis skaitė ir skaitė būsimas vasaras ir žiemas. Jos balsas kartais prikimdavo. Bet vėl taisėsi, vėl buvo tokis pat kaip paprastai.

Vaikučiai jau užmiršo, kad Kaziukas buvo užklausęs gegužę, kiek jis gyvensiąs metų. Jau jie kalbėjosi tarpusavy:

— Iš kur ji taip gražiai kukuoti išmoko?

— Paukšteliai visi giedoti moka.

— Tik kas juos išmoko?

— Nežino dar — Dievulis!

— Tai tas Dievulis geras.

— Man motušė sakė, kad visą pasaulį Dievulis rėdo ir tvarko.

— O mane tėtušis net eilutę išmokė.

— Kokią?

— Ne tas yra didis,
prieš ką milijonai,
prispausti vergijos,
žemyn galvas lenkia...
— — — — —
Bet tas yra Didis,
Kurs gyvastį savo...

— Tai tu ir nemoki visos.

— Kad nata sunki.

— Aš gražesnę moku.

— Kokią tu moki?

— A! nesakysiu!

— Pasakyk!

— Pasaulį Dievas kai sutvėrė,
pasakė šitaip jam:
„Čia bus diena, o čia naktis,
čia vieta žemėms, vandenim...“

*

Dabar jau kasdieną, kai tik vaikučiai eina mokyklon ar iš mokyklos, jų smulkius žingsnelius skaito gegužių kukavimai. Kartais jie būna liūdni, kartais graudūs, o kartais džiaugsmo banga širdis užpila. Vaikeliai stengiasi atspėti, kodėl tos gegužės ne visada vienodai kukuoja, bet neįstengia. O gegužės tuo tarpu kukuoja ir kukuoja. Skelbia ir garsina pavasarį atėjusį, daug laimės ir daug naujų vilčių pasaulin atnešusį. Jos skaito kiekvienam laimės ir nelaimės dienas ir rašo viską nematomon knygon, iš kurios per visus metus bus skaitoma.

r.

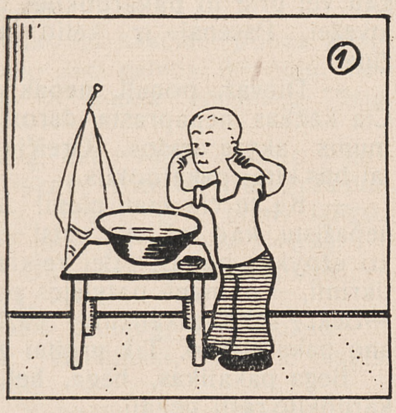
Darbininkų šeimyna

Mūs šeimyna — darbininkai,
Dirbam triūsiam nuolatos:
Tėtis kala ir obliuoja,
Dirba jis be atvangos.
Kai motutė verpia vilnas,
Aš jai pasaką skaitau,
O kai jų jau nebelieka,
Drąsiai darbo paprašau.

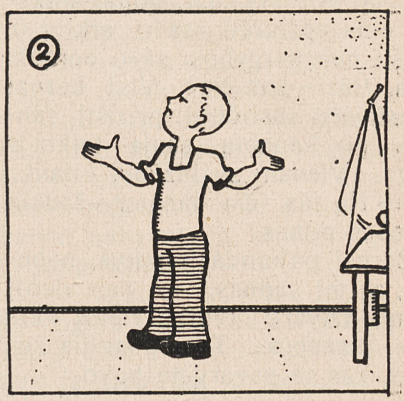
Man pasako lesint vištą,
Prašo kambarį pašluot,
O atlikęs šitą darbą, —
Marš į lauką pabėgiot.
Taip ir slenka margos dienos,
Kaip tie debesys aukštai,
Taip gyvenam darbininkai,
Nusiteikę maloniai,

P. Legas.

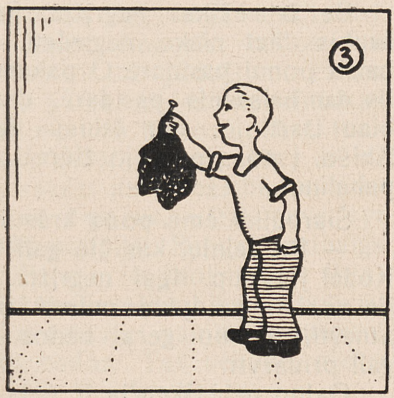
LAURYNAS NUSIPRAUSĖ...

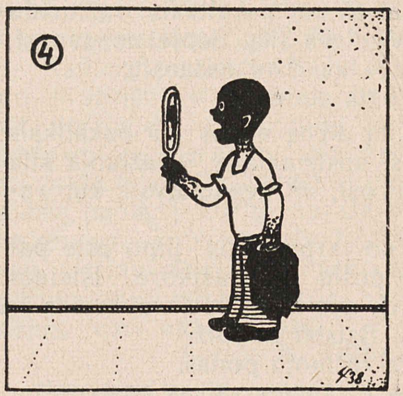
Prausiasi ryte Laurynas:
Rankas, veidus muilu trina,
Plaujas vandeniu šaltu —
Nor atrodyti gražiu.

Visa būt tvarkoje, mieli,
Jei ne muilo aitrumėlis;
Ir nuspraususs graužia jis
Nepakenčiamai akis.

Dėl tos priežast'es bernaitis,
Užsimerkęs po pirkaitę,
Skeryčioja rankomis —
Rankšluosčio, mat, ieško jis.

Staiga čiupt jis rankšluostėlį
(Ne — tai būta pašluostėlės
Suodinos) ir... štai, vaikai,
Kaip atrodo jis nūnai!

2)

VAGIS

Rytą, vos švintant, ponas linksmas eina apžiūrėti savo arklių ir atleisti nuo sargybos savo bernus. Įeina, žiūri—kas čia? Visi bernai ant užtvaro susodinti, pririšti, rankose po kanapių saują laiko ir miega. Vienam su bizūnu, kitam...

— Ką jūs čia darote?—šaukia nustebęs ponas.

Bernai pabunda ir patys nebežino, ar tai sapnas, ar ne: vietoj arklių—užtvaro tvora, vietoj karčių — kanapės... Tik dabar jie suprato, kas ta pavargėlė buvo.

Baisus piktumas ir sarmata paėmė poną. Kiekvienam bernui liepė įpilti po 25 bizūnus, o vagiui pasakyti, kad prižadėtų pinigų nemokės, nors arkliai ir buvo grąžinti.

—O jei būtinai nori tuos pinigus gauti,—pranešė ponas,—tai turi rytoj pavogti iš manęs arklius ir karietą, kai aš su pakalikais važiuosiu per Vilniaus šilą. Bet jei nepavogsi, tai tave kai šunį nušausiu.

Vagis sutiko.

Kitą dieną ponas su pakalikais —visi apsiginklavę - važiuoja šilu ir dairosi, ar nepamatysią kur vagies.

Tuo tarpu vagis įlipo prie pat kelio pušin ir pasikorė. Išleidęs liežuvį, nusidažęs melsvai veidą ir kabo. Baisiai atrodo.

Privažiuoja ponas.

— E, šunies vaikas pasikorė!— sako su pasitenkinimu ponas. — Matyt, pabūgo, nieko nesugalvojo.. Ačiū Dievui, — atsiduso ponas ir palengvėli nuvažiavo toliau.

Ponui pravažiavus, vagis tuoj išlipo iš pušies, užbėgo šilu ponui už akių ir vėl pasikorė beveik tokioj pat pušyje, kaip ir pirmą kartą.

Pamatęs ponas šaukia savo vežikui:

— Tai kaip tu dabar važiuoji, kad vėl prie to pakaruoklio mane atvežei. Pasenai ir kelio nebežinai.

— Dievaž, ponuli, nepaklydau. Čia kažkas nepaprasta darosi, gal mums akyse rodos. Greičiausiai tai bus kitas pakaruoklis.

— Ką tu čia man plepi! Ar aš nepažįstu, kad tai tas pats! —suriko užpykęs ponas.—Bet reikia patikrinti,— pamanė patylėjęs ponas. —Bėk, - sako pakalikui, pažiūrėk ano pakaruoklio. Tik greitai grįžk!

Bėga pakalikas, bėga, bet pakaruoklio rasti negali.

Nesulaukdamas pakaliko, ponas siunčia antrąjį. Bet ir antrasis negrįžta.

— Kas čia, — nerimauja ponas.— Bėk, — įsako vežikui, — ir pasakyk, kad jie kuo greičiausiai sugrįžtų.

Bet ir vežikas negrįžta. Ponas šaukia, bet nieko negirdėti. Net baisu ponui pasidarė. O pakaruoklis dar baisesnis pasidarė, dar labiau išsižiojo, dar labiau liežuvį iškišo, į poną pradėjo žiūrėti, akis pabalinęs.

Šiurpuliai ėmė poną krėsti.

— Po velnių, kas čia gali būti! Kodėl jie taip ilgai negrįžta. Gal jie nori tą baidyklę nuimti ir čia atnešti, dar ko gera, bėdos man gali pridaryti.

Galop nebeiškenčia ir pats išlipęs iš karietos, bėga pažiūrėti. Bėga, bėga šaukdamas, o čia nei dvasios negirdėti. Grįžta atgal, žiūri— nei karietos, nei arklių, ne! pakaruoklio.

Suprato ponas begėdiškai apgautas esąs ir pasiryžo ne tik neužmokėti tam vagiui, bet dar jam atkeršyti už tokios sarmatos padarymą.

Tuomet ir vagis užpyko ir pra-

nešė ponui, kad jis pavogsiąs pono žmoną, jei ponas nesumokėsiąs prižadėtų pinigų, ir net pasakė kurią naktį.

Atėjus tai nakčiai, ponas apsiginklavo nuo galvos iki kojų, neminga ir laukia atsisėdęs prie lango.

Ką gi daro vagis? Nuėjo į kapines, iškasė numirėlį ir atėjo su juo į dvarą. Priėjo prie pono lango, paėmė numirėlį ir kelia į viršų.

— Oho! —tarė pamatęs ponas,— jau yra.

Stvėrė šautuvą, tik—pokšt,—ir iššovė. Burdinkšt, numetė vagis numirėlį.

— Nušoviau!—tarė žmonai nusigandęs ponas.—Negalima jo čia prie lango palikti: bus bėdos. Reikia jis sudoroti. Pabūk viena, o aš nunešiu jį ir įmesiu upėn, kad niekas nematytų.

Ponui išėjus, po valandėlės ateina pas ponią vagis ir, nuduodamas pono išgąsdingą balsą, sako:

— Žinai, žmonele, bėdos sau pridariau su tuo Judošium. Išeinu jo nešti į upę, o jau policininkas prie užmuštojo bestovįs. Mat, tuokart ėjo keliu, išgirdo šūvį ir atbėgo, sakėsi ne vienas buvęs, matęs kitas žmogus, užtat turįs ryt pranešti policijai. Bet gal pasibaigs gerai. Patarė jis tuoj mums išvažiuoti kur į svečius, kad atvykusi policija nerastų namie ir tuokart nebūsią bėdos. Tad bėkime, nieko nelaukdami, pas savo kaimyną dvarponį.

Ir išbėgo.

Pareina pats ponas, žiūri—durys atdaros, žmonos nėra.

Perširdo ponas ir įsakė suimti vagį ir mirtin užkapoti.

Tuo tarpu apie tą nepaprastą vagį ir jo nepaprastas vagystes sužinojo pats karalius. Liepė pašaukti pas save, kad palėtų jį tinkamai nubausti ir atimti iš jo sugrobtus turtus.

— Aš neturiu jokių turtų, nes aš vogiau todėl, kad parodžius, kokių gudrybių vagys griebiasi ir kaip nuo jų saugotis, o pavogtus daiktus atgal grąžindavau.

Čia vagis pasiskundė karaliui, kad ponas jį nuskriaudė, nes jam du kartus neužmokėjo prižadėtų pinigų ir dar norėjo ji bizūnu užkapoti.

Karalius išklausęs pripažino vagį tauriu bernaičiu esant, liepė užmokėti prižadėtus pinigus, o ponui už suktybes liepė įpilti 25 bizūnus.

Kadangi tas karalius labai mėgo protingus ir gudrius žmones, tai dar liepė šitą bernaitį gausiai apdovanoti. Bernaitis, taip netikėtai praturtėjęs, iš džiaugsmo pakėlė didelę puotą, į kurią suprašė savo kaimynus. Toje puotoje ir aš buvau. Geriau, uliavojau. Paskiau su pačiu vagimi įsikalbėjau ir, ką girdėjęs, jums papasakojau.

Surašė **K. Tėma.**

* * *

Myliu savo kaimą
ir sraunų upelį,
netoli nuo kaimo
žaliąjį miškelį.

O tą mūsų kaimą
Lazinkom vadina,
Kur skaityt „Varpelį"
ir mažas mėgina.

B. U.

ŽAIDIMAS

„Akloji bobutė".

Žaidžiantieji, susikabinę rankomis, sustoja ratu. Vienam — „aklai bobutei" — užrišamos akys skepetaite! Jis pastatomas su lazda rato viduryje. Ratas pasisuka aplink „akląją bobutę", kad ji nežinotų, prieš ką stovi. „Akloji bobutė" pakelia lazdą aukštyn ir palengva ją nuleidžia žemyn, sušukdama bet kurį garsą. Žaidėjas, į kurį atkreiptas lazdos galas, turi paimti jos galą ir pamėgdžioti „aklosios bobutės" garsus. Jei „bobutė" atspėja, kas laiko lazdos galą, jai nurišama skepetaitė. Dabar užrišamos akys tam, kurio balsą „akloji bobutė" pažino. Taip žaidžiama tol, kol nusibosta.

TRUPINĖLIAI

Ar gerai mato vabzdžiai.

Vasarą skraido daugybė įvairių vabzdžių: musių, bičių, širšių, bimbalų. Jiems prisižiūrėdami, turėjome pastebėti, kad prie jų labai sunku prieiti ir juos sugauti. Atrodytų, kad jie labai gerai mato, o tuo tarpu taip nėra.

Vabzdžiai pastebi iš bet kurios pusės prie jų besiartinančius kitus gyvius. Mat, jų akys sutvarkytos iš daugybės į visas puses atkreiptų veidrodėlių, kuriuose atsispindi kiti daiktai. Jie šviesią dieną atsispindi stipriau ir aiškiau, apsiniaukusią dieną — daug silpniau. Dėl to apsiniaukusią dieną vabzdžiai tūno pasislėpę, nerangūs, o saulėtą dieną —vikrūs ir nepaprasi ėdrūs. Šviesią dieną jie labai jautrūs, kai juos pridengia kito gyvio šešėlis. Jie tuomet nerimsta ir tuojau skrenda kiton vieton. Todėl vabzdžių gaudytojai stengiasi prie jų taip artintis, kad gaudomojo vabzdžio nepridengtų gaudytojo šešėlis.

Apskritai, vabzdžiai blogiau mato už žmogų, o žmogaus regėjimas, kaip žinia, taip pat nepergeriausias.

Gandrų karas

Lenkijos gilumoje buvo toks atsitikimas:

Į vieną lizdą atskrido dvi poros garnių. Jos abi norėjo jame apsigyventi. Įvyko tikras mūšis. Netrukus vienas garnys krito negyvas. Jo draugas ar draugė nuskrido kitur laimės ieškoti.

Nugalėtojai linksmai sukaleno ir ėmėsi darbo—tvarkyti lizdą.

Vaikų šypsenos

Myli

— Tu sakei, kad labai myli savo brolelį. Bet nedavei jam riešutų, kai pats gavai iš manęs.

— Dėl to ir nedaviau, kad jį myliu. Juk jis galėjo išsilaužti dantuką...

Jau gudrus.

Mažas Petrelis žaidė su Joneliu. Paskui metė, atbėgo pas tėvelį ir sako:

— Begėdis tas Jonas! Jis taip negražiai apie tave, tėveli, kalbėjo!

— O tu ką pasakei jam?

— Nieko. Juk jis stipresnis už mane...

Leidėjas ir atsakomasis redaktorius Liudvikas Cicėnas. Vilnius „RUCH" spaustuvė